

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת פקודי

מעלין בקודש ואין מורידין

ישנן כמה הלכות הנובעות מהכלל "מעלין בקודש ואין מורידין", לדוגמה:

- בהדלקת נרות החנוכה ההלכה כבית הלל: ביום הראשון של חנוכה מדליקים נר אחד, ובכל יום מעלים בקודש ומוסיפים נר נוסף.
- קדושת התפילין גדולה מקדושת הטלית כי שמו של ה' מופיע בהן – ולכן בבוקר מתעטפים קודם בטלית ורק אחריה מניחים את התפילין.

מקורו של כלל זה בדרשת חכמים על פסוקים בפרשתנו:

וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו וַיִּשֶׂם אֶת קִרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת בְּרִיחָיו וַיִּקַּם אֶת עַמּוּדָיו. וַיִּפְרֹשׂ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת מְכֹסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה (שמות מ, יח-יט).

וכך דרשו חכמים:

ויקם משה – תניא, רבי אומר, ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו, מכאן דמעלין בקודש ואין מורידין¹ (מובא בתורה תמימה).

בהקמת המשכן התחיל משה רבנו באדנים, שהם הבסיס, ומהם המשיך כלפי מעלה עד שהגיע למכסה. ואף שזוהי דרך הבנייה ההגיונית – שהרי קצת קשה להתחיל לבנות מבנה מן הגג – למדו חכמינו מבניין זה לימוד חשוב על בניין האישיות: ראשית, תמיד יש לשאוף למעלה, ויתרה מזו, יש להתקדם ולעלות לאט ובהדרגה, פסיעה אחר פסיעה, קומה על גבי קומה – כמו מבנה שבונים.

יש לציין כי הגרסה בגמרא שלנו שונה במקצת מהגרסה המובאת בתורה תמימה. לפי הגמרא שלנו הפסוק מלמד רק שאין מורידין,² ונראה שיש כאן רמז לכל התפתחות בחיים, בעיקר כשמדובר בהתפתחות אישית ורוחנית: אי אפשר להגיע בבת אחת לשיא, וכל ניסיון לדלג על שלבים עלול להביא לנפילה.

מאמר חז"ל מלמדנו אפוא שכאשר מעלים בקודש שלב אחרי שלב – זוכים ל"אין מורידין".

שאל דוד בוצ'קו

¹ מנחות צט א.

² והדרשה שמעלין בקודש נלמדת מפסוק אחר.